

Tyvene

TAXIEN, JEG HAVDE bestilt, kom sammen med en politibil med blinkende lygter. Min nysgerrighed gjorde, at jeg betalte startgebyret og afbestilte resten af turen.

Landbetjenten var der allerede, politibilen standsede ud for den sidste af sportsforretningerne, og to betjente smækkede rutinemæssigt næsten synkront med dørene. Der havde allerede samlet sig en kødrand af snakkende turister, børn, voksne, gamle. De lod betjentene, hovedrollerne, komme igennem kredsene. Denne ene blev udenfor og gik i gang med at sætte et afspærringsbånd op, hele vejen hen uden for butikken, så tilskuerne måtte rykke tilbage. Jeg undskyldte og kantede mig gennem massen. En stor glasrude om hjørnet gav et bedre indblik i, hvad der skete derinde. Og al den snak og masseophidselse irriterede mig. Jeg fotograferede ind ad vinduet – man ved aldrig, om det kan være penge værd. Men det var mest et selvportræt, der kom ud af det. Man ser godt nok dum, når man fotograferer – jeg gør i alt fald.

Som man kunne forestille sig, drejede det sig om tyveri, åbenbart tilstrækkeligt værdmæssigt til at tilkalde politiet. Eftersom tyveriet var opdaget *efter* at tyven/tyvene

var forduftet, havde de nok tilkaldt politiet for at kunne bruge deres rapport til forsikrings sagen.

De havde gjort anskrig, fik jeg at vide dagen efter, hvor jeg besøgte forretningen for at købe et par sokker. Men forsikringsselskabet var nemmere at have med at gøre med en politirapport i hænderne. Jeg holdt lidt igen på min udfrirting, selv om indehaveren lod opsat på flere forklaringer. Jeg sagde 'held og lykke' og begav mig hen til Western-bodegaen, som havde annonceret i den lokale sprøjte og på en plakat, at den lukkede efter påske. I den anledning, ville de sælge det hele til halv pris – også ølterne og den hårde alkohol. Det skulle da bare være, at man ikke lige kunne tage imod sådan et tilbud.

Da jeg kom derind, var baren fyldt. Jeg stillede mig for enden, hvor der lige var plads, og bestilte et sæt, en guldøl og en Fernet Branca. Efter hurtigt at have *kvalt* genstandene, tog jeg på bartenderens opfordring imod et nyt sæt. Det drak jeg med anstand. Da bartenderen servicerede min nabo, spurgte jeg, om han havde hørt om tyveriet.

Selvfølgelig havde han det. Min nabo fangede den hurtigt tilføjede, at det nærmest var månedligt tilbagevendende, at en af forretningerne blev udsat for enten tyveri eller hærværk. Forsikringsselskaberne havde varslet såkaldt risikostigning, hvis alarmsystemerne ikke blev opdateret til 'nutidens krav', som man udtrykte.

”Og hvordan fanden skal man få råd til det?” kom det prompte fra bartenderen, som præsenterede sig som Børge Larsen. ”Vi sælger jo, eller rettere forretningerne sælger jo det hele under almindelige priser. Nogle gange halv pris – det bliver de ikke fede af.”

”Ja, og nu lukker I ... ” kom det fra naboen. ”Men det er så godt nok mest på grund af coronaen,” Han så sigende på mig. ”Hvor kommer du fra?”

”Fra Esbjerg, men der må vi ikke tage på kro eller bogdega – endnu... ” svarede jeg. Nu var det min tur til at se sigende ud. Jeg så også smilende på bartenderen, der lod til godt at ville snakke med en fremmed.

”Jeg ved det godt, det gør alle da. Men nu lukker vi jo alligevel – og jeg har ladet det sive ad omveje til vores politimand herovre, at der nok ville blive afholdt gravøl. Han er en af os, så ... Ja, han er jo ikke dukket op endnu.”

”Det kan koste ham jobbet og I kan få en stor bøde. Tror, det er oppe i 50.000 p.t.”

”Lige meget, vi er konkurs, man kan vel ikke pille røven ud af bukserne på en falden mand.”

Jeg har lagt mærke til, at flere af de handlende taler sønderjysk, eller man hører tydeligt deres dialekt trænge igennem – især når det skal gå hurtigt. Bartenderen som måske også var indehaveren, var ikke sønderjyde, nærmere midtjyde eller århusianer, deromkring. Han kunne ikke udtale bløde d’er, de kom til at lyde som j’er. Ordet

'lyde' bliver til 'lyje', 'blade' til 'blaje' – i den dur. Derfor gik jeg ud fra, at han kom deroppefra. Midt-/østjysk.

Min nabo derimod var udpræget sønderjyde. Selv om sproget indimellem lyder direkte grimt, kan jeg godt nyde at være i selskab med sønderjyder. De har de mærkeligste ord for ting, som almindelige danskere har svært ved at forstå. De driller mig for eksempel med mit beskedne ordforråd og udfritter mig med prøver i forståelse og udtale. Jeg må sige, at jeg efterhånden godt kan svare på det meste. Så mange fraser og enkeltord findes der heller ikke. Alle ved, hvad en 'kritbør' og en 'moolvrampel' er. 'Kach' er 'franskbrød' og 'jævn' det samme som 'lige'. En 'flaske' er en 'bottel' og *sådan er det hele vejen igennem* – som Storm P. kunne have udtrykt det. Jeg har scoret et par øl i den sammenhæng. Så jeg kan godt lide sønderjysk – på trods af lyden.

"Det lader til, at alle herinde snakker om tyveri og corona."

"Det er i hvert fald bedre end at snakke om vejret," understregede naboen, som havde præsenteret sig som Peter Sønderstrand. Efternavnet var lokalt kendt, et kælenavn, øgenavn, kald det hvad du vil. Han hed i virkeligheden Jeppesen, men var der så mange der hed, så de havde alle 'stednavne'. Der var en Peter Kongsmark, faktisk to, men så hed de bare 1 og 2, og en Peter Vråby. Nede i selve Havneby var der så mange, at man havde opgivet at tælle. Så

der hed bare deres efternavn. Havneby var i øvrigt ikke en ordentlig by – mange af dem var lidt sære. Onde tunger påstod, at der var en del indavl. Mange familier var gift ind i hinanden. Han så sigende på mig. Og så var der mange tyskere og polakker – eller andre derovre fra østen. Senere under samtalen, hvor han brokkede sig en del over, at flere og flere ikke-danskere tog arbejde på øen, fandt jeg ud af, at østen var Baltikum og landene fra Østeuropa.

Nu blandede sig de to der sad ved siden af ham, den ene git hen mellem os og stillede sig på hjørnet, den anden rykkede en plads nærmere.

”Det bliver bare ved,” sagde ham på hjørnet, som hed Johnny. ”De kommer væltende, godt det ikke sker så meget lige nu her under coronaen. ... Han blev tavs et øjeblik. ”Vi snakkede faktisk, om...” sagde og pegede på den anden nyankomne. ”at det kan være nogle af dem, der har stjålet derhenne.” Den anden nikkede.

”Der en del polakker, der ikke har arbejde hele tiden, kun når visse forretninger, og det er blandt andre tømrere og murerfirmaer, ansætter dem til alle mulige ting. Og det er der ingen styr på.” De to andre henholdsvis nikkede og rystede på hovedet – det stod nok for nogenlunde den samme holdning. Ham på hjørnet nikkede i retning af bartenderen, som så det. Han kom hen.

”Hvad fanden mener du med det. Hvorfor nikker du i min retning?”

”Jamen, du har sgu da også haft nogle af dem derovre fra her. Det var da først, da fagforeningen blandede sig, at du fyrede dem.” påpegede ham længst væk fra mig. Han så over mod mig – for sandsynligvis at hente opbakning. Jeg ved det ikke, måske fordi jeg var den eneste, han kunne kikke direkte på. Jeg ændrede ikke ansigtsudtryk. Ville ikke blande mig i den nu tilspidsede, lokale konfrontation. Bartenderen så meget vred ud .

”Hold nu op, Børge, for fanden. Det har vi jo snakket om tit,” indførte min nabo, Peter Sønderstrand.

”Ja, men her sidder I og hænger mig ud foran en fremmed. Hvorfra ved I, om han er fra de der offentlige myndigheder? Vi plejer da nok at tage hånd om hinanden. Men nu hvor jeg lukker, er I måske ligeglade. Hold jeres kæft, og drik – eller skrid.” Det sidste blev sagt med den humor, der åbenbart ikke kunne holdes tilbage. Han gik hen til nogle af de andre kunder, som havde kaldt.

”Det ser da ellers ud, som om der er god gang i business i dag.” nævnte jeg for de tre andre, da den dårlige stemning havde lagt sig.

”Du ser nok ikke bedre kunder end dem, du ser her lige nu. Han vendte sig mod de borde, der alle var optagne hele vejen rundt i lokalet, hilste på dem, der kunne se baren. De hed Lizzi, Kaj, Dennis, Randi og lignende almindelige navne. Han kendte dem alle, så jeg måtte nok give ham ret. Alle kendte alle, og de var alle stamgæster.

Hvordan kunne de tillade, at stedet lukkede. Jeg spurgte, om de ikke kunne gå sammen om at overtage bodegaen. De to af dem grinede bare. Så godt gik forretningen heller ikke. Normalt var der ikke udmeldt lukning og billige øller. Alle kom på grund af de billige genstande – enkelte havde dog haft blomster eller lignende med. De havde nok billige buketter på tanken.

”Hvad tror I det ender med, det med tyveriet?” spurgte jeg så. De kikkede lidt på hinanden. Jeg kom til at nævne det, lige mens der var opstået den tavshed, som man betegner som en *engel der gik gennem stuen*. Alle havde lige lyttet til og sunget med på en gammel countrysang, Crazy, sunget af Willie Nelson. Og så blev der stille. Alle hørte, hvad jeg sagde.. En del af dem slog ud med hånden. Enkelte lo ad det. Få bare holdt deres mund og tog en slurk mere. Min nabo (altså Peter Sønderstrand) var den eneste, der sagde noget: ”Ingen verdens ting. Nogle gentog hans ord. ”Politiet har ikke en chance. Det ender bare med en slags kompensation fra forsikringsselskabet. Det dækker nok det meste af det de har hugget. Og sådan går det bare videre. Pisseirriterende for alle.

”Noget lort, ... lort og dårlig karma” grinede en af dem henne ved den anden ende af baren. ”Skål, alle sammen,” næsten råbte han. ”Skål for den tid, vi har mødt hinanden her hos Børge Cowboy. Jeg giver en omgang.” Der blev i den grad skålet.

Efter skåltalen og slurkene, udvidede jeg spørgsmålet til: "Kunne man forestille sig, at det er de samme hver gang?"

"Ja selvfølgelig kunne man det. Det har vi tit snakket om," kom det fra Børge Larsen, ejeren og bartenderen.

"Faktisk hver eneste gang," tilføjede Peter Sønderstrand. "Hver evig, eneste gang."

"Altså," sagde jeg så... "Man kunne jo tro, når man ikke har hjemme herovre, at det fungerer godt nok, trods indbruddene og tyverierne. At I har vænnet jer til det. I beskylder de fremmede. Er landbetjenten enig i det? Er der ingen, der forestiller sig, at det kunne være bogen, der bor på øen. Altså nogen, I faktisk kender," sagde jeg på min mindst intrigante måde. Jeg prøvede at virke helt oprigtig, uden forudindtagethed.

"Det kan du ikke vide en skid om, det kan ingen," råbte den næstsidste ved baren i den anden ende. "Hvem fanden tror du, du er, sådan kommer og mistænkeliggør os alle sammen. Her sidder vi og drikker gravøl for vores bogdega – og så skal du absolut fyre sådan noget lort af ... røvhul!" Han sagde det med en slet skjult trussel, som hvislede ud mellem halvt sammenknebne læber. Øjensynligt blev han støttet hele vejen rundt. De tog sig faktisk af hinanden – på det plan.

"Okay, okay, jeg mener det heller ikke helt, som du har opfattet. Det var bare noget, jeg godt synes, man kunne

forestille sig, hvis man var en efterforsker udefra. Jeg mener, antallet af tilfælde..." Jeg prøvede at undvige og stadig bevare fatningen. Manden derhenne lod ikke til at være slagsbror, men han havde jo hele forsamlingen i ryggen, lod det til, hvis det imod forventning skulle udvikle sig. Der var dog for så vidt ingen grund til frygt for tæv.

"Hvis I skal slås herinde, så er det udenfor..." råbte Børge Larsen. "en omgang på huset."

Enkelte mumlede, de fleste lo og klappede.

Da jeg forlod bodegaen, vidste jeg, at jeg sandsynligvis aldrig ville komme der igen. Snakken om indbruddene optog mig, og kendte jeg mig selv ret, ville jeg ikke kunne sove, før jeg havde skrevet om hele forløbet fra politiet kom til jeg satte mig ind i taxien.

I Havneby ligger der også forretninger, som vel kan være udsat for tyveri, indbrud eller lignende. Jeg spurgte mig for, men der var ikke den store fortællelyst om det emne. Jeg tog hen på min stamkro. Værtsparet var altid gode for en snak – især lokal og vedkommende sladder, som jeg også ynder – mere end almindelig smalltalk. Jeg trak hættten ned og bestilte 'det sædvanlige'. Så hængte jeg min frakke på krogen foran mig og lagde handskerne på baren. Værten grinede: "Nå, er det dig, jamen så hedder det vel Ballum Brown?" Han rakte ned, men jeg stoppede ham.

"Nej, tak, i dag har jeg brug for en porter fra Schiøtz."

”En dybsort, god idé!”

”Og en almindelig Hof, hvis du har det.”

”Desværre, vi har kun ordentligt øl,” grinede han og pegede på fadølsanlægget, som bar logoet fra Fuglsang.

”Så tager vi sådan en, men kan jeg få et ekstra glas,... til half & half,...?”

”Fantastisk, hr., det har jeg ikke oplevet siden, ... måske slut firserne,” kommenterede han. Konen kom hen.

”Jeg tager faktisk så’n en en gang imellem. Har du aldrig lagt mærke til det?! Hun lagde hånden på hans skulder, mens han bukkede sig efter porteren. Imens skænkede hun mig en fadøl. Fuglsang Pilsner.

Jeg rettede et par bøvse ned i mit skød. Konen stod der stadigvæk, hun lo. ”Velkommen til overfladen,” som man siger.

Jeg så op med tårer i øjnene.

”Ja, det gør godt,” kunne jeg kun mumle, idet jeg mærkede en tredje på vej. Den kom snigende med et BÅFF og udløste hikke.

”Det skal drikkes væk kom det ude fra køkkenet, hvor manden var ved at hjælpe kokken med dagens ret, som var stegt flæsk. Jeg blev sulten. Hikken forsvandt efter næste slurk af min half & half, som nu var nede på porter – skulle jeg bestille en mere eller tage hjem at spise? Jeg gik på wc for at komme af med vandet.

Efter at have smidt den overskydende væske, vaskede jeg hænder foran det store spejl over håndvaskene. Den ene af lamperne var gået, så mit ansigt lavede skygger ved rynkerne. Umiddelbart – ja, jeg kunne jo ikke afvise, at ølmængden de senest seks-syv timer havde indflydelse, men umiddelbart så det ud til, at den rynke, der skæmmer mit ansigt mest, til venstre for mit venstre øje, var vokset. Jeg vaskede ansigtet med sæbe og koldt vand. Rynken bestod. Jeg gik hen på den anden side af lampen som stadig virkede og kunne konstatere, at rynken blev mindre. Ergo har lys faktisk indflydelse på folks opfattelse af sig selv. Jeg kyssede mit spejlbillede. Da jeg kom tilbage, havde der sat sig et midaldrende par ved baren, kvinden ved siden af in plads. Jeg satte mig og hilste med et "Guds fred!" Vi skålede. Værtinden så tilfreds ud.

Det fik konen til at daske til sin mand med ydersiden af hånden. "Endelig en mand med ordforrådet i orden. Det ku' du sgu lære noget af, Svend!" "Guds fred, selv! Er du sådan rigtig kristen?" spurgte hun.

"Arh, jeg er nok ikke den allermest kristne person i verden, men jeg er ret tolerant."

"Tolerant! Betyder det, du tolererer alle religioner – eller hvordan skal vi tolke det?" Var manden i diskussionsmode?

Krofatter stak hovedet ind fra køkkenet. Åbenbart ikke for at deltage i en spirende diskussion, nok mere fordi han

var interesseret – eller måske bekymret for, at mødet mellem manden og mig skulle udvikle sig. Uanset hvad, så han alvorlig ud.

Jeg har det med at gå i forsvarsposition, når jeg synes, nogen udfordrer mit standpunkt. Hvilket nok er grunden til mange debatnederlag i mit liv. Det ender ofte med et for min modpart ufortjent kompromis – jeg giver mig. Denne dag og aften hidtil havde dog påvirket mig i blodig retning, og hvis den nyankomne midaldrende ægtemand havde lyst til at udfordre min tolerance, tog jeg gerne handsken op.

”Alle religioner er udtryk for forskellige samfunds kulturer, så hvis man accepterer et folk, må man også acceptere deres religion, som er væsentlig for deres kultur,” begyndte jeg svaret. ”Desuden er det på tide at godkende alle religioner i Danmark – og i verden i øvrigt.” Konen rykkede sin barstol lidt bagud. ”Så vidt når min tolerance.”